

Nr 5.

Ankom till riksdagens kansli den 13 februari 1923 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående beredande av bättre möjlighet att framtvunga fullgörandet av viss underhållsskyldighet.

Uti en inom andra kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 15, som behandlats av första lagutskottet, har herr *Paulsen* hemställt, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta utreda och för riksdagen framlägga förslag om sådant tillägg till 1917 års barnlagar, att trygghet kunde vinnas för att även sådana underhållsskyldiga, som söka slingra sig från sin underhållsskyldighet, kunde tvingas att fullgöra denna.

Beträffande de skäl, motionären anfört till stöd för sin ifrågavarande hemställan, får utskottet hänvisa till motionen.

Enligt lagen den 14 juni 1917 om barn utom äktenskap äro föräldrarna till dylikt barn skyldiga att giva barnet uppehälle och uppfost-
ran efter ty med avseende å båda föräldrarnas villkor kan anses skäligt. Den rätt till underhåll, som sålunda tillkommer barnet, må ej upphöra, förrän barnet fyllt sexton år, och ej heller senare än det uppnått aderton års ålder, där ej barnets anlag eller andra omständigheter föranleda, att barnet bör erhålla fortsatt utbildning. Är barnet på grund av sjukdom eller annan dylik orsak ur stånd att själv försörja sig, äger det att även efter utgången av angivna tid av föräldrarna njuta skäligt underhåll. I kostnaden för barnets underhåll skall envar av föräldrarna taga del efter sin förmåga, och den av dem, som ej har vårdnaden om barnet, är pliktig

Lagen den
14 juni 1917
om barn utom
äktenskap.

att betala underhållsbidrag. I samband med reglerandet av föräldrarnas underhållsskyldighet mot barn är det även ålagt fadern till utomäktenskapligt barn att bidra till moderns underhåll under tiden närmast före och närmast efter nedkomsten.

För att göra bestämmelserna om föräldrarnas underhållsplikt mot barnen verksamma meddelas vidare ingående föreskrifter, åsyftande dels att frågan om underhållet må bli så vitt möjligt i varje fall ordnad genom avtal eller rättegång, dels ock att det bestämda underhållet må komma barnet tillgodo. Bland dessa föreskrifter märkes i första hand stadgandet, att för varje barn skall förordnas en barnavårdsman, som har att bistå modern med råd och upplysningar samt tillse, att barnets rätt och bästa behörigen tillvaratagas. Särskilt åligger det barnavårdsmanen, bland annat, att sörja för att åtgärder ofördröjligen vidtagas för fastställande av barnets börd och tillförsäkrande av underhåll åt barnet, samt att biträda med indrivande och tillhandahållande av underhållsbidrag.

Lagen den
14 juni 1917
om införsel
i avlöning
m. m.

I syfte att möjliggöra ett effektivt indrivande av underhållsfordringar givas även särskilda bestämmelser. Sålunda föreskrives i lagen den 14 juni 1917 om införsel i avlöning, pension eller livränta, att om någon enligt rättens eller domarens beslut eller skriftligt, av två personer bevitnat avtal är pliktig att till fullgörande av lagstadgad underhållsskyldighet utgiva bidrag till utom äktenskap avlat barn och underlåter att betala förfallet belopp, den underhållsberättigade äger erhålla införsel i den underhållsskyldige tillkommande avlöning för tjänst eller annan arbetsanställning till gäldande av såväl förfallet belopp som bidraget i övrigt, i den mån det förfaller till betalning. Då införsel beviljas, skall utmätningssmannen förordna, huru stort belopp av avlöningen, som skall, i den mån densamma förfaller, innehållas till gäldande av underhållsbidraget. Det sålunda innehållna beloppet får ej utmätas för annan den underhållsskyldiges gäld. Skulle sedan förordnande om införsel meddelats, upplysning vinnas, att den underhållsskyldige lämnat den anställning, förordnandet avser, och blivit anställd hos annan arbetsgivare, skall utmätningssmannen, såvitt möjligt, meddela beslut om införsel i den underhållsskyldiges avlöning för den nya anställningen. Har den underhållsskyldige tagit anställning å annan ort, och är i följd därav den utmätningssman, som förut haft befattning med ärendet, ej vidare behörig, skall han översända handlingarna till behörig utmätningssman, som har att meddela beslut i ärendet. Vad sålunda är stadgat om införsel i avlöning, äger motsvarande tillämpning ifråga om införsel i pension eller livränta.

Lagen den
14 juni 1917
om förbud

Vidare stadgas i lagen den 14 juni 1917 om förbud för vissa underhållsskyldiga att avflytta från riket, att den, som enligt rättens eller do-

marens beslut eller sådant avtal, som nyss nämnts, är pliktig att till fullgörande av lagstadgad underhållsskyldighet utgiva underhållsbidrag till barn under sexton år, ej må avflytta från riket, med mindre han hos överexekutor ställt godkänd pant eller borgen för underhållsskyldighetens fullgörande till dess barnet uppnått nämnda ålder. Är fara för handen, att underhållsskyldig avflyttar från riket utan att hava fullgjort honom åliggande skyldighet att ställa säkerhet, äger utmätningsmannen att på begäran meddela förbud för den underhållsskyldige att avflytta. Av utmätningsmannen meddelat avflyttningsförbud går genast i verkställighet, såvida ej överexekutor, vars prövning beslutet skall underställas, annorlunda förordnar. Genom försorg av den myndighet, som meddelat förbudet, skall detsamma kungöras för polismyndigheterna, vilka det åligger att, därest den underhållsskyldige söker avflytta från riket, hindra hans resa.

för vissa underhållsskyldiga att avflytta från riket.

De nu nämnda bestämmelserna kompletteras i viss mån av de i lagen den 14 juni 1918 om fattigvården givna föreskrifterna. Om minderårig eller den, som i följd av sjukdom eller dylikt är oförmögen att genom arbete försörja sig, saknar medel till sitt livsuppehälle och hans behov icke annorledes avhjälpes, äger han erhålla så kallad obligatorisk fattigvård. Har fattigvårdssamhälle lämnat dylik fattigvård åt någon, för vilkens försörjning annan bort ansvara, äger fattigvårdssamhället rätt att av den försörjningspliktige uttaga ersättning för den uppkomna kostnaden. Finnes behovet av dylik fattigvård vara stadigvarande, kan den försörjningspliktige åläggas att till fattigvårdssamhället å lämpliga tider, så länge behovet av fattigvård fortfar, utgiva skäligt bidrag till den försörjningsberättigades underhåll. Därest sådan ersättningsfordran fastställts genom myndighets beslut, kan fattigvårdssamhället erhålla införsel i den underhållsskyldiges avlöning, pension eller livränta och även utverka förbud för honom att avflytta från riket utan att ställa säkerhet för betalningsskyldighetens fullgörande. Om någon genom lättja eller liknöjdhet ådrager sitt minderåriga barn sådan nöd, att obligatorisk fattigvård måste lämnas barnet, är han skyldig att efter föreläggande av fattigvårdsstyrelsen inställa sig till och efter sin förmåga fullgöra honom å fattigvårdsanstalt eller eljest anvisat arbete. Även om fattigvården upphört, kan han kvarhållas å anstalten eller i arbetet, intill dess grundad anledning föreligger till antagande, att han skall söka försörja sig själv och de sina. Dock får han icke kvarhållas i följd under längre tid än ett år. Om den, som förelagts att inställa sig till arbete, underlåtit att efterkomma dylikt föreläggande, hava polismyndigheterna att meddela handräckning för den försuuliges inställande. Den, som undandraget sig att fullgöra anvisat arbete eller visar tredska att efterkomma givna föreskrifter, kan efter föregången var-

Lagen den 14 juni 1918 om fattigvården.

ning på framställning av fattigvårdsstyrelsen dömas till tvångsarbete under minst en och högst sex månader.

Förslag till ändringar i de gällande bestämmelserna om barn utom äktenskap, vilka ändringar åsyftat ett mera effektivt tillvaratagande av dylika barns och deras mödrars rätt, hava redan varit föremål för riksdagens prövning.

Motion vid
1920 års riksdag.

Uti en vid 1920 års riksdag inom andra kammaren väckt motion, nr 248, anhöll sålunda herr *Zander*, att riksdagen måtte besluta sådan ändring av eller tillägg till lagen den 14 juni 1917 om barn utom äktenskap, att barnavårdsman skulle i länskungörelse och »Polisunderrättelser» få efterlysa personer, för vars efterforskande han ägde att anlita polismyndighet. Motionen, som avstyrktes av första lagutskottet i utlåtande nr 14, föranledde icke någon riksdagens åtgärd.

Motioner vid
1921 års riksdag.

Vid 1921 års riksdag väcktes inom andra kammaren tre motioner i ämnet. I nämnda motioner hemställde,

herr *Paulsen* i motionen nr 15 — under åberopande av i huvudsak samma motivering som i nu ifrågavarande motion — att riksdagen ville besluta göra följande tillägg till 1 § i den i 1917 års barnalagar intagna lagen om införsel i avlöning, pension eller livränta:

»Är någon enligt rättens eller domarens beslut eller skriftligt, av två personer bevittnat avtal pliktig att till fullgörande av lagstadgad underhållsskyldighet till barn, adoptivbarn, föräldrar, adoptivföräldrar, eller den, med vilken han är eller varit gift, eller utom äktenskap avlat barn, och underlåter han att betala förfallet belopp, eller, på grund av tredska, lättja eller liknöjdhet, underlåter att skaffa sig sådan inkomst, att utmätning kan göras i hans tillgångar eller införsel i hans avlöning, må den felande, efter anmälan av den underhållsberättigade, av Konungens befallningshavande kunna ådömas tvångsarbete. Där tvångsarbete ålägges, skall tiden därför bestämmas till minst en och högst sex månader»;

herr *Godin* i motionen nr 55, att riksdagen måtte besluta, att ett tillägg till eller ändring av lagen den 14 juni 1917 måtte göras av innehåll, att ingen finge ur riket avflytta, om han icke företedde vederbörande överexekutors medgivande, grundat på utlåtande av barnavårdsnämnd och fattigvårdsstyrelse; samt

herr *Pehrsson* i Göteborg i motionen nr 56, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t tacktes låta utreda och för riksdagen framlägga de förslag denna utredning kunde påkalla, huru utom äktenskapet födda barns och deras mödrars rätt måtte kunna mera effektivt tillvaratagas genom bestämmelser,

1) att ådömda eller genom avtal åtaga underhållsbidrag, som på

grund av tredska ej betalades och ej annorlunda kunde indrivas, måtte utbetalas genom fattigvården, varefter denna måtte äga att av den underhållsskyldige utkräva beloppet, eventuellt genom intagande å arbetshem;

2) att polismyndighet måtte vara skyldig att på hemställen av barnavårdsman låta i »Polisunderrättelser» efterlysa fadern till barn utom äktenskap, såvida det styrktes, att faderskapet vore fastställt;

3) att moder till barn utom äktenskap måtte äga rättighet att efter medgivande av domstol, där målet handlades, avlägga s. k. fyllnadsed vid annan domstol;

4) att fordran på grund av avtal enligt 9 § i lag om barn utom äktenskap den 14 juni 1917 måtte kunna utnötas, utan att nämnda fordran först måste vara styrkt genom dom eller utslag.

I enlighet med hemställen av första lagutskottet i utlåtande, nr 27, avslög riksdagen de av herrar Paulsen och Godin väckta motionerna samt anhöll i anledning av herr Pehrssons motion i skrivelse den 19 april 1921, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning, huruvida och under vilka förutsättningar efterlysande i »Polisunderrättelser» eller annan publikation måtte kunna äga rum i fråga om personer, vilka försumma fullgöra dem lagligen åliggande underhållsskyldighet.

I nu förevarande motion framhåller motionären, som nämnt, önskvärheten av sådana ändringar i ovanberörda författningar, att underhållsskyldiga, som söka draga sig undan sin underhållsplikt, skulle kunna effektivt tvingas att fullgöra densamma. Motionären förordar för sin del, att dylika personer måtte efter anmälan från den underhållsberättigade av Konungens befallningshavande kunna ådömas tvångsarbete.

Förevarande
motion.

Att genom 1917 års lagstiftning angående barn utom äktenskap dylika barns såväl rättsliga som faktiska ställning i utomordentligt hög grad förbättrats, torde vara allmänt erkänt. Genom de nämnda år givna bestämmelserna har bevisningen angående barnens börd underlättats samt möjligheterna att genom avtal eller rättegång tillförsäkra dem tillbörligt underhåll betydligt ökat. Även för ett effektivt uttagande av de bestämde underhållsbeloppen synas stadgandena i flertalet fall erbjuda tillräckliga möjligheter. Därest den av föräldrarna — vanligtvis fadern — som har att erlagga underhållsbidrag, icke godvilligt fullgör denna sin skyldighet, kan man i regel, även när andra exekutiva åtgärder äro verkningslösa, med användande av införsel i avlöning nå önskat resultat. Visserligen kan den underhållsskyldige genom att flytta till annan ort för någon tid undandra sig fullgörandet av sin betalningsplikt, men att någon längre tid för den underhållsberättigade och den exekutiva myndigheten hemlig-

Utskottet.

hålla den nya vistelseorten och där erhållen anställning torde mera sällan lyckas. Så snart den nya uppehallsorten blir känd, kan även merendels bidraget uttagas. Givetvis är det emellertid för lagstadgandenas effektivitet av största betydelse, att de medel, som lagen ställer till förfogande, ändamålsenligt utnyttjas, och sålunda i främsta rummet att lämpliga personer kunna erhållas till barnavårdsmän.

Också för de fall, då genom den underhållsskyldiges uraktlåtenhet att fullgöra honom åliggande bidragsplikt hans barn kommit i sådan nöd, att fattigvårdssamhälle nödgats lämna detsamma obligatorisk fattigvård, synes det vara väl sörjt för att underhållsskyldigheten skall kunna utkrävas. Med tillhjälp av införsel i avlöningen kan i allmänhet det erforderliga beloppet uttagas, och då barnets nödställda belägenhet har sin grund i den bidragspliktiges lättja eller liknöjdhet, förfogar fattigvårdssamhället, såsom framgår av det ovan sagda, över synnerligen kraftiga medel för att tillhålla den tredskande att fullgöra sin skyldighet.

Utskottet vill emellertid icke förneka, att fall givas, då man icke med tillhjälp av de i gällande författningar anvisade utvägarna kan framtvunga fullgörandet av fastställd bidragsplikt. Stundom är detta en oundviklig följd av den underhållsskyldiges fattigdom och fullkomliga oförmåga att försörja de sina. I andra fall har svårigheten att utkräva de bestämda beloppen sin grund i den bidragspliktiges liknöjdhet eller fullt medvetna strävan att undandraga sig sina förpliktelser. Utskottet, som delar den till grund för motionen liggande uppfattningen, att samhället såvitt möjligt bör tillse, att utom äktenskap födda barn komma i åtnjutande av dem tillkommande ekonomisk hjälp, finner lika med motionären önskvärt, att i dylika fall den tredskande kunde tvingas att fullgöra sin underhållsplikt. Emellertid kan utskottet icke tillstyrka bifall till motionen.

De fall, varom här är fråga, utgöra i förhållande till antalet fall, då underhållsskyldigheten effektivt uttages, ett synnerligen ringa antal. Även om i det enskilda fallet kan synas stötande, att den försunlige lyckas undandraga sig allt ekonomiskt ansvar, hava dessa fall dock i stort sett en synnerligen ringa betydelse. Att med hänsyn till dessa fåtaliga tredskande personer, som icke för närvarande kunna träffas med verk samma åtgärder, införa särskilda bestämmelser torde icke vara lämpligt. Betänkligheter möta alltid mot att företaga smärre ändringar i en grupp av lagar, som avse att fullständigt reglera ett helt rättsområde, och betänkligheterna vinna helt naturligt i styrka, då de ifrågasatta ändringarna endast skulle få helt ringa räckvidd.

Särskilt synes det utskottet mindre tillrådligt att företaga detaljändringar i en så modern lagstiftning som den nu ifrågavarande. Vid dess

tillkomst var spørsmålet om möjligheten att effektivt genomföra densamma föremål för grundlig prövning, och det torde vara riktigast att någon längre tid avvakta verkingarna av de gällande bestämmelserna, vilka dock redan i många hänseenden visat sig vara till verkligt gagn, innan man skrider till ändring av desamma. Givetvis får denna uppfattning icke hindra ett klokt reformarbete, därest bärande skäl kunna anföras för att lagen i något avseende bör ändras eller fullständigas, men några dylika skäl hava icke, enligt utskottets mening, av motionären förebragts.

Ej heller har någon framkomlig väg för det avsedda syftets förverkligande anvisats. Den av motionären förordade utvägen, att tredskande underhållspliktiga borde kunna ådömas tvångsarbete, kan utskottet icke godkänna. Densamma går, såsom utskottet i sitt utlåtande över samma motionärs vid 1921 års riksdag väckta förslag anført, utöver vad som i ifrågavarande hänseende kan anses skäligt. Att införa tvångsarbete såsom påföljd för underlåtenhet att fullgöra betalningsplikt mot enskilda — vilket skulle innebära en återgång till gångna tiders personalexekution — skulle stå i strid med den allmänna rättsuppfattningen och synes därför ej böra ifrågakomma. Något skäl läser icke heller föreligga att, såsom motionären synes avse, förlåna en särställning åt fordringar på underhåll till barn utom äktenskap. Den förordade exekutionsformen torde lika väl böra komma i fråga beträffande andra arter av försörjningsplikt.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att ifrågavarande motion icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 13 februari 1923.

På första lagutskottets vägnar:

JAKOB PETTERSSON.

Vid detta ärendes behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Hederstierna, Jacob Larsson, Leander, Klefbeck, Edw. Larson, K. G. Westman* och *Berglund*;

från andra kammaren: herrar *Pettersson* i Södertälje, *Lindquist* i Halmstad, *Strid**), *E. I. Lindley, Leo, Johansson**) i Bränalt, *Johanson* i Huskvarna och *Svensson* i Långelanda.

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.
